

Салманова Олена Юрївна,

завідувач кафедри адміністративного права і процесу факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Казанчук Ірина Дмитрівна,

доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СУЧАСНИЙ СТАН ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ СЛІДЧИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Розвиток євроінтеграційних процесів в сучасній українській державі вимагають запровадження ефективних методів протидії корупції в країні, що є пріоритетним напрямком діяльності правоохоронних органів. Звісно, швидкі темпи росту в нашій державі такого негативного соціального явища, як корупція, турбує не лише українське суспільство, але й європейську спільноту. Адже зниження рівня корупції, проведення люстрації в органах державної влади – було головним гаслом Революції Гідності у 2014 році. Нажаль, проблема викоренення корупції в Україні не втрачає свого значення і сьогодні. Багато зроблено у цьому напрямку: прийнято Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія), затверджені Законом України 14 жовтня 2014 року, що визначили більш високий рівень відповідальності органів державної влади та посадових осіб в реалізації державної антикорупційної політики на 2014-2017 роки [1]; створено нову систему державних спеціалізованих антикорупційних органів, діяльність яких спрямована на запобігання і виявлення корупції; реалізовано низку рекомендацій міжнародних організацій щодо посилення правового, фінансового і кадрового зміцнення антикорупційних структур, міжнародного співробітництва, покращенню форм їх взаємодії з громадськими інституціями у реалізації антикорупційних заходів.

За чотири роки Україна здійснила ряд масштабних антикорупційних реформ, оновлено правовий статус МВС України, результатом якого стало створення Національної поліції України європейського зразка. Такі реформаторські дії надали системного характеру діяльності правоохоронних органів з протидії корупції та привело до суттєвого удосконалення правових засад правоохоронної діяльності, покращення показників роботи правоохоронців у напрямку виявлення й розкриття корупційних правопорушень. У цьому аспекті

заслужують на увагу статистичні показники роботи слідчих підрозділів Національної поліції в Харківській області. Так, за перше півріччя 2018 року в провадженні слідчих підрозділів ГУНП в Харківській області перебувало 134 кримінальних правопорушення, пов'язані з корупцією, з яких 84 зареєстровано в поточному році. З числа зареєстрованих повідомлено про підозру у 12 кримінальних правопорушеннях (20,34 %), по Україні відсоток складає 49,5%. Станом на вересень 2018 року закінчено досудове розслідування у 58 кримінальних правопорушеннях, з яких у 17 кримінальних правопорушеннях направлено обвинувальні акти до суду, закрито 41 кримінальне правопорушення. З числа 76 кримінальних правопорушень, які перебувають в залишку, 35 – зареєстровано органами прокуратури [2]. Отже, діяльність харківської поліції у сфері протидії корупції на регіональному рівні має позитивні результати.

Щодо положень діючої Антикорупційної стратегії України, слід звернути увагу, що переважна частина передбачених нею завдань на сьогодні залишаються не виконаними, а визначені в ній заходи мають недостатній рівень їх практичного втілення. Не покращує ситуацію й той факт, що оновлення антикорупційного законодавства поки що не ґрунтується на таких складових якісної законотворчості, як наукові знання й законодавча ініціатива. Прогрес у зазначеній сфері відбувається з використанням «методу спроб і помилок». Звісно, багаторічне існування корупції в Україні виключає можливість швидкого її подолання, адже вона є явищем динамічним, має високий рівень латентності. Тому на сьогодні Кабінет Міністрів України схвалив проект Закону України від 26.04.2018 року «Про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки», який розроблений Національним агентством з питань запобігання корупції з метою визначення комплексу заходів, спрямованих на зменшення рівня корупції в Україні та подальше просування антикорупційних ініціатив у державі [3]. Підготовлений на основі аналізу ситуації щодо корупції в країні, результатів виконання попередньої Антикорупційної стратегії з обов'язковим врахуванням рекомендацій, наданих Групою держав проти корупції (GRECO), рекомендацій, наданих Україні в рамках моніторингу Стамбульського плану дій для країн Антикорупційної мережі країн ОЕСР, цей проект Закону спрямований на досягнення низки результатів, основне місце серед яких займають:

забезпечення здійснення результативної антикорупційної політики шляхом удосконалення правового регулювання питань запобігання, виявлення та протидії корупції, виявлення та усунення причин та умов, що сприяють її проявам, формування в суспільстві;

формування в суспільстві атмосфери нетерпимості до проявів корупції, формування у населення довіри до антикорупційної політики держави і позитивного ставлення до викривачів, а також системне залучення державою активної частини населення, громадських об'єднань, представників бізнесу до антикорупційних заходів.

Як бачимо, першочерговою є проблема подолання протиріч та недовіри суспільства до органів державної влади, і насамперед, до правоохоронних органів. Так, за статистичними даними дослідження стану корупції в Україні, проведеного Національним агентством з питань запобігання корупції (НАЗК) за перше півріччя 2018 року лише 18% дорослого населення України вважає, що поліція є корумпованою. Такі показники стверджують лише на користь проведення реформи системи МВС України. Цікаво, що самими корумпованими респонденти називають працівників органів суду, прокуратури, закладів охорони здоров'я та освіти [4].

На нашу думку основним напрямком ефективності діяльності поліції щодо протидії корупції є удосконалення організаційно-правових засад взаємодії органів Національної поліції з громадськістю, підвищення ролі громадського контролю за законністю дій поліцейських. У цьому напрямку у першу чергу слід відмітити важливе значення участі представників громадськості у роботі поліцейських комісій з відбору поліцейських. Так в Харківській області протягом 2017 року проведено 12 засідань поліцейської комісії. Із 40 посад слідчих та 165 молодшого складу поліції (зареєстровано 495 кандидатів на слідчих, 743 – молодшого складу), поліцейськими комісіями відібрано 69 осіб на посади молодшого складу поліції та 40 осіб на посади слідчих, яких направлено на курси первинної профпідготовки (на базі ХНУВС). На 55 посад поліції особливого призначення (за результатами останнього етапу конкурсу) рекомендовано та заплановано призначити 8 осіб.

Вагомою є участь представників правозахисних організацій у комісіях щодо проведення атестування поліцейських. Беручи до уваги показники роботи атестаційних комісій в ГУНП в Харківській області, відмітимо, що за сім місяців 2018 року завдяки активній роботі представників громадськості, з урахуванням отриманих скарг від громадян на конкретних поліцейських, які претендували на підвищення в посаді, за результатами атестації всього пройшло 6 033 працівника, відносно 4 928 (81,7 %) прийнято рішення про відповідність займаним посадам, відносно 452 (7,5 %) – про призначення на вищі посади; відносно 382 (6,3 %) – про переміщення на нижчі посади через службову невідповідність; відносно 271 (4,5 %) – про звільнення зі служби в поліції через службову невідповідність.

Таким чином, питання співпраці МВС України з громадським суспільством у сфері реалізації антикорупційної політики залишаються актуальними і потребують прийняття конкретної державної (відомчої) програми спільних організаційних заходів, удосконалення правового механізму врегулювання взаємодії поліції і населення, впровадження інноваційних форм та методів такої співпраці, системи стимулювання участі громадськості в поліцейській діяльності. Це дозволить не тільки прискорити вирішення основних проблем сьогодення, пов'язаних з реалізацією державної

антикорупційної політики в Україні, але й дадуть можливості визначити перспективи подальшого реформування правоохоронної системи, покращення організаційно-правового механізму забезпечення інституту взаємодії поліції і суспільства у напрямку подолання проявів корупції в країні.

Список використаних джерел

1. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1699-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 46. Ст. 2047.

2. Інформація про результати роботи підрозділів поліції ГУНП в Харківській області за I півріччя 2018 року. URL: <http://old.npu.gov.ua/mvs/control/kharkiv/uk/publish/article/192220>.

3. Уряд схвалив проект Закону України «Про Антикорупційну стратегію на 2018-2020 роки». URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-shvaliv-proekt-zakonu-ukrayini-pro-antikorupcijnu-strategiyu-na-2018-2020-roki>.

4. Аналітичний звіт про виконання Антикорупційної стратегії на 2014–2017 роки та Державної програми щодо реалізації засад Антикорупційної стратегії. URL: <https://nazk.gov.ua/.../мiжнарoднi%20програми/Аналiз%20>.